

Hans Majestet Kongens beretning til Stortinget om rikets tilstand og bestyrelse i den tid som er forløpet, siden forrige beretning blev avgitt.

Vi Haakon, Norges Konge

gjør vitterlig:

Overensstemmende med rikets grunnlov skal Hans Majestet herved meddele det nu forsamlede Storting beretning om rikets tilstand og bestyrelse i 1924.

Norge har vært representert på Folkenes Forbunds 5te forsamling.

Forhandlingene med Danmark angående Grønlandsspørsmålet har ledet til en avtale med dette land om utøvelse av jakt, fangst, fiske, besiddelsestagelse m. v. på Østgrønland, idet begge land har forbeholdt sig sitt prinsipielle syn på suverenitetsspørsmålet.

Forhandlingene med Finland om visse grense- og nabospørsmål er tilendebragt. De har ledet til avslutning av konvensjoner om grensen mellom Finnmark fylke og Petsamo herred og om samferdsel på Pasvik og Jakobselv. Likeså foreligger der utarbeidet av de to lands delegasjoner foruten forslag til ordning av fisket i nevnte elver også forslag til konvensjon om den internasjonale vassdragsrett i nevnte elver (og i forbindelse dermed bestemmelse om konsesjoner til utnyttelse av vannkraft i dem) og til konvensjon om fløtning i Pasvik.

Efter Norges anerkjennelse de jure av de Socialistiske Sovjetrepublikkers Forbund er den normale diplomatiske forbindelse mellom de to land blitt gjenoptatt.

De Socialistiske Sovjetrepublikkers Forbund har anerkjent Norges suverenitet over Spitsbergen og Bjørnøya.

Norge har anerkjent den Greske Republik.

Sovjetforbundet har opprettet en legasjon i Oslo og akkreditert en overordentlig sendemann og befullmektiget minister her, likesom Norge har fått sin sendemann i Moskva.

Republikken Østerrike har opprettet en legasjon i Oslo og akkreditert sin sendemann i Berlin som overordentlig sendemann og befullmektiget minister her.

Republikken Peru har opprettet en legasjon i Oslo og akkreditert en chargé d'affaires en pied her.

Norge har i årets løp avsluttet konvensjoner med Danmark, Finland og Sverige om opnevning av faste undersøkelses- og forliksnevnder til behandling av tvister som måtte opstå mellom Norge og de nevnte land.

Med Letland, Rumenia, Ungarn og republikken Østerrike er der avsluttet handels- og sjøfartsavtaler. For tiden pågår der forhandlinger om avsluttelse av lignende avtaler med Estland, Grekenland og Polen.

Med Tyrkiet vil der bli optatt forhandlinger om avsluttelse av en vennskapstraktat.

Der er avsluttet overenskomster med Portugal og Sverige om gjensidig anerkjennelse av skibsmålebrev.

Der er i Paris blitt undertegnet en protokoll inneholdende en fortolkning vedrørende forskjellige bestemmelser i den norsk-franske konvensjon av 23de april 1921.

Med Danmark og Sverige er undertegnet en tilleggsartikkel til myntkonvensjonen av 1873 med tilleggskonvensjonen av 1875 om adgang til pregning av skillemynt som skal være lovlig betalingsmiddel bare i det land, hvor den er preget.

Med Amerikas Forente Stater er der avsluttet en overenskomst om adgang for norske skib til på visse betingelser å ha alkoholholdige drikkevarer ombord innenfor amerikansk territorialfarvann.

For å undgå dobbeltbeskatning av skibsfarten vil der bli innledet forhandlinger med forskjellige land om gjensidig fritagelse for skatt på inntekt erhvervet ved rederivirksomhet. En overenskomst er allerede avsluttet med Storbritannia.

Norge har vært representert ved de møter som har vært avholdt i London av den på den britiske regjeringens initiativ nedsatte internasjonale hjelpekredittkomité (International Relief Bond Committee) som skal ordne tilbakebetalingen av den gjeld som påhviler forskjellige vanskelig stilte land i Øst- og Mellemeuropa.

Forhandlingene med fremmede stater om gjensidig ophevelse av plikten for reisende til å la sine pass visere for innreise i vedkommende land er fortsatt, og overenskomster om ophevelse av denne viserings- og tvang for almindelige reisende er nu avsluttet med Belgien, Danmark, Frankrike, Italia, Lichtenstein, Luxemburg, Mexicos Forente Stater, Nederlandene, Schweiz, Spania og det Britiske Rike.

Forhandlinger med fremmede stater om avslutning av overenskomster vedrørende gjensidige meddelelser i alle tilfelle hvor norske undersåtter innlegges på sinnssykeanstalt i vedkommende fremmede land, eller borgere av vedkommende fremmede land innlegges på sinnssykeanstalt i Norge er fortsatt. Sådanne overenskomster er nu avsluttet med Argentina, Chile, Danmark, Finland, Frankrike, Japan, Mexicos Forente Stater, Sverige, Storbritannia og Østerrike.

Artium er i 1924 bestått av 1803 kandidater.

Ved Universitetet er i 1924 teologisk embedseksamen bestått av 22, juridisk av 109, statsøkonomisk av 36, medisinsk av 49, sproglig-historisk av 20 og matematisk-naturvidenskapelig av 9 kandidater. Ved det Teologiske Menighetsfakultet har i det forløpne år 9 kandidater avlagt embedseksamen.

Ved Norges tekniske høiskole blev i 1924 optatt 148 faste studerende, herav 15 i arkitektavdelingen, 48 i bygningsingeniør-

avdelingen, 44 i den elektrotekniske avdeling, 14 i kjemiavdelingen og 27 i maskinavdelingen. — I samme år er uteksaminert 163 kandidater, hvorav 14 arkitekter, 14 bergingeniører, 59 bygningsingeniører, 38 elektroingeniører, 19 kjemiingeniører og 29 maskiningeniører.

Antallet av de for Høiesterett henstående upådomte saker, som ved begynnelsen av 1ste sesjon 1924 var 1139, nemlig 12 straffesaker og 1127 borgerlige saker, utgjorde ved utgangen av 2nen sesjon 1924 1238, nemlig 9 straffesaker og 1229 borgerlige saker.

Utgiftene ved undersøkelsen av lov-overtredelser m. v. som i budgетterminen 1922—23 utgjorde kr. 2 735 003,92 har i budgетterminen 1923—24 andratt til kr. 2 915 011,34.

Det daglige middeltall av fanger i landsfengslene har i budgетterminen 1923—24 vært 411 mot 393 i forrige termin. I kretsfengslene og de større hjelpefengslér har det daglige middeltall i 1923—24 vært 658, nemlig 363 straffanger og 295 varetektsfanger mot henholdsvis 613, 322 og 291 i foregående termin.

Siden forrige beretning er der meddelt stadfestelse paa 99 offentlige stiftelser eller legater med en samlet kapital av kr. 6 215 349,12.

Arbeiderbruk- og Boligbanken har i 1924 ikke utbetalt pantelån, idet den som bekjent ophørte med sin utlånsvirksomhet ved utgangen av juni 1923, likesom den heller ikke har optatt noget serielån.

Av Småbruk- og Boligbanken er i 1924 — for hovedsættet pr. 31te desember og for lånekontorene pr. 30te november — utbetalt pantelån med følgende beløp:

Småbruکلån A (3½ pct.) . kr.	10 400,00
— A (4 pct.) . . . »	5 391 350,00
— B (4 pct.) . . . »	19 600,00
— B (4½ pct.) . . . »	8 102 550,00
Boliglån (4 pct.) »	7 750,00
— (4½ pct.) »	11 458 100,00
— uten kommune-	
garanti (4½ pct.) »	55 550,00
— iFinmark(2½pct.) »	378 750,00
	<hr/>
	Kr. 25 424 050,00

Banken har i 1924 ikke optatt noget serielån.

Rikets hjemmehørende folkemengde som ved folketellingen 1ste desember 1920 utgjorde 2 649 775 er ved utgangen av 1923 beregnet til 2 731 619 og ved årsskiftet 1924—25 kan den antagelig anslås til 2 755 000.

Den oversjøiske utvandring er gått tilbake i 1924. I månedene januar til november utvandret i alt 8 191 (foreløbige tall) mot 18 073 i samme tidsrum i 1923 og 18 287 i hele året 1923.

Ekteskaps hyppigheten er falt noget i 1924. Antallet av gifte par var i de 3 første kvartaler av året 11 308 mot 11 719 i det tilsvarende tidsrum 1923.

I de samme 3 kvartaler 1924 fødtes 45 502 og døde 23 444, fødselsoverskudd altså 22 058.

De tilsvarende tall for 1923 var henholdsvis 48 056, 24 094 og 23 962.

Sundhetstilstanden i riket i 1924 var bedre enn de par foregående år uaktet vintermånedenes adskillig utbredte influenzaepidemi. De fleste epidemiske sykdommer forekom i det hele i mindre utstrekning såvel i byer som landdistrikter og kun meslinger og kolerine viste nogen tendens til epidemisk utbredning.

Hvad dødelighetsforholdet angår var dette etter de foreløbige oppgaver derom fra det Statistiske Centralbyrå likeså gunstig som i en rekke foregående år, både hvad angår 1923 og den del av 1924 (de 9 første måneder) for hvilken opplysning derom har kunnet skaffes.

De beregnede samlede leveomkostninger er steget sterkt i det siste år. I første kvartal gikk hovedindekstallet op 10 points, fra 234 til 244, holdt sig nogenlunde uforandret i 2net kvartal, men steg igjen i 3dje kvartal, fra 245 i juni til 258 i september og er fortsatt å stige, til 262 for november og vil stige ytterligere for desember. Alt i alt ligger leveomkostningene for november siste år 31 points eller ca. 13 pct. høiere enn for november 1923. Engrosprisene er steget 32 points, fra 247 i desember 1923 til 279 i desember 1924.

I de fleste andre land har prisbevegelsen i 1924 vært meget svakere enn hos oss. I de valutasterke land, Sverige, England og de Forente Stater, sank leveomkostningene i første halvdel av 1924, men er så steget igjen. I Sverige var hovedindekstallet 176 ved utgangen av 1923 og 174 for september 1924 (nogen senere fullstendigere oppgave foreligger ikke). Matvarene viser stigning også for de senere måneder. Engrosprisene er gått op 7 points, fra 160 i november 1923 til 167 i november 1924. I England ligger hovedindekstallet for leveomkostningene nu 4 points høiere enn ved utgangen av 1923. Engrosprisene er etter Economist steget 10 points.

I de Forente Stater er hovedindekstallet for leveomkostningene i september (siste oppgave) 171 mot 173 for desember 1923. Engrosprisene for oktober ligger et par points høiere enn på samme tid 1923.

I Danmark og Frankrike har der vært sterkere prisstigning. I Danmark er leveomkostningene alt i alt steget 10 points fra juli 1923 til juli 1924 (siste oppgave). I Frankrike var hovedindekstallet 367 for september 1924 mot 345 ved utgangen av 1923. Engrosprisene er i disse siste 2 land steget henholdsvis 22 og 61 points det siste år.

De beregnede matvareutgifter er steget ca. 22 pct. det siste år og ligger nu 169 pct. over 1914.

Matvareutgiftene steg sterkt de første måneder av året, holdt sig nogenlunde uforandret i 2net kvartal og er så steget fra måned til måned.

Kaffeprisene er steget mest i løpet av

året, ca. 50 pct. fra november 1923 til november 1924. Rugmel er gått op ca. 44 pct., hvetemel ca. 36 pct., brød 28 pct., kjøtt gjennomsnittlig 25 pct og fleisk 32 pct. Den samlede utgift til fisk ligger ca. 16 pct. høiere i år enn ifjor. Enkelte fiskepriser er steget mere, andre mindre. Melkeprisene er steget 6 øre pr. liter det siste halvår, i alt 7 øre i løpet av året. Margarinprisene er steget ca. 20 pct.

Sukkerprisene steg sterkt de første måneder av året, falt i vår- og sommermånedene, steg litt utover høsten, men er så falt igjen så prisene er nogenlunde de samme som 1923.

Brenselsutgiftene steg i første halvår, men er så falt igjen og ligger nu vel 5 pct. høiere enn 1923.

Utgiftene til bekledning er steget 9 pct. i de 3 første kvartaler (man har ikke senere opgaver enn fra september) og ligger 149 pct. over 1914.

Virksomheten i henhold til midlertidig lov om prisregulering m. v. av 6te august 1920 med tilleggslover har som i foregående år vært begrenset til kontroll med konkurranseregulerende sammenslutninger og storbedrifter i forbindelse med håndhevelse av forbudet mot å beregne urimelige priser.

Året 1923 viste stort sett bedring på arbeidsmarkedet. Men økningen i den industrielle virksomhet foregikk ujevnt, og en rekke større arbeidskonflikter gjorde det vanskelig å følge konjunkturlinjen.

Året 1924 er i første halvår helt preget av den store arbeidskonflikt. Året skiller sig meget sterkt fra de normale. Selv etter storlockoutens avslutning kan man derfor vanskelig uttale nogen dom om utviklingens retning. Sommermånedene viste gjennomgående en meget lav ledighetsprocent, meget lavere enn foregående år, mens høstmånedene viser stigende ledighet. Denne må dog antas for en stor del å skyldes årstiden. Tar man hensyn til nedgangen i antall personer beskjeftiget ved nødsarbeide er høstledigheten i 1924 lavere enn i 1923.

Streiken i jernindustrien i hovedstadsdistriktet som begynte sist i oktober 1923,

fortsatte inn i 1924. I midten av januar gikk de organiserte losse- og lastearbeidere til streik over hele landet. For å få ende på disse to streiker erklærte Arbeidsgiverforeningen storlockout i februar, og samtidig gjorde arbeiderne i papirindustrien sympatistreik. Fra denne tid er den overveiende del av den norske industri i konflikt. Bare de offentlige og kommunale arbeidere, bakerne, møllarbeiderne, private gassverksarbeidere og endel andre stod utenfor.

Lockouten og i forbindelse med den jernstreiken og streiken i papirindustrien sluttet 27de mai etter vedtagelsen av et offentlig meglingsforslag.

Transportkonflikten fortsatte til 30te juni. Murerforbundet som står utenfor Den faglige landsorganisasjon, fortsatte konflikten etter storlockoutens avslutning helt til august, da man blev enig om ny tariff. Men avslutningen blev ikke effektiv da der opstod tvist innen murerforbundet mellom murerne og murarbeiderne om den nye tariffavtales innhold. Denne nye murarbeiderstreik varte helt til begynnelsen av desember.

Av øvrige betydelige arbeidskonflikter kan nevnes streiken ved de elektriske installasjonsfirmaer innen arbeidsgiverforeningen i august og ved trevarefabrikkene fra slutten av august til begynnelsen av oktober.

Som uttrykk for tilstrømningen av arbeidssøkende menn ved de offentlige arbeidskontorer hitsettes etter situasjonsrapportene fra Statens Arbeidsledighetsinspektorat tallene pr. 10de i hver av følgende måneder:

desember 1923 . . .	10 998
mars 1924	11 020
juni 1924	7 656
september 1924 . . .	5 937
desember 1924 . . .	11 891

Tallene viser en sterkt stigende tilstrømning i høstmånedene.

Det tilsvarende antall ledige plasser er også i 1924 helt ubetydelig. Antall personer i offentlig nødsarbeide er gått ned fra ca. 9000 i desember 1923 til ca. 6000 i 1924.

Arbeidsledigheten er i den siste tid øket adskillig i fabrikkindustrien, ved byg-

ning og anlegg og blandt kontor- og butikkfunksjonærer.

Blandt kvinner har det også vært stigende ledighet innen industrien og for kontor- og butikkfunksjonærer.

	Arbeidssøkende i månedens løp.	Ledige plasser i månedens løp.	Besatte plasser i månedens løp.
oktober 1923	21 945	8 947	7 454
november »	21 514	6 353	5 345
januar 1924	25 660	8 118	6 528
april »	24 320	10 258	6 756
juli »	15 595	9 308	7 129
oktober »	19 460	7 801	6 454
november »	20 767	5 485	4 691

Mengdeutbyttet av samtlige skrei- og torskefiskerier 1924 har vært betydelig større enn i de foregående 9 år, men mindre enn i 1912, 1913 og 1914. Den samlede fangst utgjorde 69,9 mill. stkr., hvorav 36,9 mill. stkr. faller på vinter- og vårfisket i Finnmark og 16,1 mill. stkr. på Lofotfisket. Verdien av skreifiskerierne i sin helhet antas å utgjøre ca. 60,0 mill. kroner mot 26,9 mill. kroner i 1923, 34,6 mill. kroner i 1922 og 22,0 mill. kroner i 1921.

Utførselen av klippfisk er steget sterkt og utgjorde til og med november 1924 41,9 mill. kg. mot 34,5 mill. kg. i samme tidsrum i 1923. Den samme sterke oppgang viser tørrfiskutførselen (33,4 mill. til og med november 1924 mot 23,9 mill. kg. i 1923) likesom traneksporten er øket betydelig.

Torskefiskeriene inntar nu igjen den ledende stilling blandt våre fiskerier.

Årets storsildfiske innbrakte 610 574 hl. til en verdi av 6,34 mill. kroner mot ca. 390 000 hl. i 1923 til en verdi av 2,4 mill. kroner. Der er således også her sterk stigning.

Vårsildfisket gav 1 201 500 hl. til en verdi av 9,25 mill. kroner mot 1 934 600 hl. i 1923 til en verdi av 7,8 mill. kroner.

Fetsildfisket fra begynnelsen av juli til 20. desember viser en totalfangst av 410 654 hl. til en verdi av ca. 7,8 mill. kroner. I 1923 var mengden 240 000 hl. til en verdi 3,8 mill. kroner.

Utførselen av fersk sild er litt mindre enn i 1923 (80,9 mill. kg. til utgangen av

Virksomheten ved de offentlige arbeidskontorer fra oktober 1923 til november 1924 kan belyses ved følgende hovedtall:

november mot 86,4 mill. kg. i 1923) og salt-sildutførselen er gått sterkt tilbake, fra 141 000 tonn til 96 600 tonn.

Brisling- og småsildfisket har gitt et verdiutbytte på ca. 9,44 mill. kroner. Fangsten har vært rik i forhold til 1923. Hermetikkfabrikkene har derfor hatt god tilgang på råstoff. Eksporten av hermetikk har vært meget stor.

Av kystmakrell er der opfisket 5 813 560 kg. til en verdi av ca. 3,44 mill. kroner.

Våre fiskerier har alt i alt hatt et godt år. Verdiutbyttet er meget større enn i 1923. For vår handelsbalanse har dette vært av stor betydning, hvilket fremgår av at eksportverdien for sild og fisk samt hermetikk er steget med over 110 mill. kroner fra 1923.

Hvalfangstbedriften har igjen hatt et godt år. Visstnok har fangsten vært mindre enn i 1923, men prisene har vært bedre, således at det samlede verdiutbytte antagelig sikkert når det foregående års og muligens overstiger dette. Man regner med ca. 65 mill. kroner.

Også ishavsfangsten har gitt et bra utbytte.

Industrien blev våren 1924 satt sterkt tilbake ved den langvarige arbeidskonflikt. Senere har imidlertid virksomheten øket betydelig i mange brancher.

For eksportindustrien kan enkelte eksporttall og produksjonstall være betegnende. Av trelast utførtes i alt i januar—november

1924 761 030 m.³ mot 847 737 m.³ i 1923 og 982 835 m.³ i 1913. Der er således alt i alt en ikke liten tilbakegang i sammenligning med det foregående år. Det er vesentlig propskibningen som er avtatt. Høvellasteksporten overstiger endel det foregående års tall. I alt utgjør verdien av trelastutførslen 70,5 million kroner i januar—november 1924 mot 66 millioner kroner i samme tidsrum 1923. Av tremasse og cellulose er der til og med november produsert 368 938¹ tonn tørr beregning mot 417 583 tonn¹ i samme tidsrum 1923. Av papir er der i de 3 første kvartaler produsert ca. 157 000 tonn mot ca. 195 000 tonn i samme tidsrum 1923. Eksporttallene viser også at ennå har man ikke tatt igjen produksjonstapet fra ivår når man undtar den mekaniske masse, hvor det foregående års eksportkvantum er nådd. Alt i alt er der eksportert papir- og papirmasse til en verdi av 235 millioner kroner til og med november 1924 mot 247 millioner kroner til og med november 1923. Hermetikkfabrikkene har hatt et godt år. Eksporten viser rekordtall. Til og med november er der eksportert 38 393 tonn mot 19 627 tonn i samme tidsrum i 1923. Verdien er øket fra 33,9 millioner kroner til 78,8 millioner kroner. Elektrokjemisk industri viser også gode eksporttall. For flere av de viktigste produkter er der dog nogen nedgang i sammenligning med 1923. Av norgessalpeter er der utført i januar—november 1924 117 200 tonn mot 138 862 tonn i samme tidsrum 1923. I verdi viser utførsel av kunstgjødning en liten stigning fra 1923. Den elektrometallurgiske industri kan fremvise sterk vekst i året. Eksporten av aluminium er øket fra 11 277 tonn i januar—november 1923 til 17 813 tonn i samme tidsrum i 1924. Av ferrolegeringer er der også en betydelig øket eksport. Alt i alt er der utført metaller til en verdi av 92,7 mill. kroner til og med novbr. 1924 mot 42,9 mill. kroner i samme tidsrum i 1923. Grubeindustrien viser også vekst i året. Av hovedproduktet svovelkis er der eksportert 353 000 tonn til og med november 1924 mot 309 600 tonn

¹ Oppgave mangler for noen tresliperier.

i samme tidsrum 1923. Jernmalmeeksporten er gått meget sterkt op. Det er A/S Syd-Varanger som har utvidet driften. Det skal også nevnes at utførslen av herdet fett er steget, likesom året 1924 viser ytterligere meget sterk vekst for cementeksporten, idet der her er en økning fra ca. 100 000 tonn til ca. 183 000 tonn.

Også hjemmeindustrien har vært påvirket av arbeidskonflikten våren 1924, men senere har der vært forsterket virksomhet. Det er tydelig at gulltoll-tillegget har vært til adskillig støtte for flere brancher. Skotøiindustrien kan således vise god fremgang i året, hvilket bl. a. gir sig uttrykk i at importen av ferdig skotøi er sunket til under det halve i sammenligning med 1923. For tekstilindustrien kan innførslen av råstoffer i nogen grad tjene til belysning av virksomheten. Det viser sig at bomullsimporten er steget noget til tross for arbeidsstansens ivår, mens man kan notere en tilbakegang for ull. For garn er der også nogen stigning. Det kan også nevnes at importen av ferdige manufakturvarer er gått adskillig ned.

Verkstedsindustrien har etter arbeidsstansen gått frem ikke lite. Mens arbeiderantallet ved de bedrifter som er tilknyttet Mekaniske Verksteders Landsforening i 1923 svinget mellom 10 og 11 000 mann, er tallet i november 1924 steget til 13 500. Det viser sig også at innførslen av en rekke råstoffer til verkstedsindustrien tildels er steget ikke lite fra 1923. Også den del av hjemmeindustrien som er knyttet til nærings- og nydelsesmiddelbranchen har vært godt beskjeftiget etter streiken.

Det ser således ut til at virksomheten alt i alt til tross for arbeidskonflikten har vært større i 1924 enn i 1923, idet produksjonstapet fra siste vår delvis er opveiet ved forsterket virksomhet senere. Som man vil se av de foreliggende tallopgaver er ikke tapet helt tatt igjen for en del industiers vedkommende. Ved bedømmelsen av disse oppgaver over beskjeftigelsen må man imidlertid være opmerksom på at prisnivået er steget sterkere hos oss i 1924 enn i andre land og at vår kronens verdi er sunket i forhold til

1923. Den stimulans som dermed er gitt næringslivet er forsåvidt kunstig og kan ikke i lengden hjelpe oss over våre vanskeligheter. Dog tør man regne med at året også har bragt en reell fremgang særlig som følge av de gode vilkår for fiskeribedriften.

Når man holder sig til kvantitetene er eksporten steget i sammenligning med 1923, mens importen er gått noget ned. Det viser sig at denne nedgang hovedsagelig faller på en rekke forbruksvarer og luksusartikler hvorved der er skapt et gunstigere forhold mellom importen av forbruksvarer og importen av produksjonsfornødenheter. Ser man på verdien er der stigning også for importens vedkommende, som følge av prisstigning regnet i norske kroner. Alt i alt er der innført varer i januar—november til en verdi av 1408,9 millioner kr. og utført varer til en verdi av 969 millioner kr. Innførselsoverskuddet blir derfor ca. 440 millioner kr. For hele 1923 utgjorde innførselsoverskuddet 512 millioner kr. Man kan antagelig for hele året 1924 regne med et noget mindre tall. Skipsfartens fraktinntekter som er den viktigste post til dekning av innførselsoverskuddet utgjør antagelig opimot 550 millioner kr. brutto mot 483 millioner kr. i 1923. I sammenligning med 1923 er utførselsverdien steget med over 200 millioner kr. Det er vesentlig fiskeribedriften og de nye elektrometallurgiske industrier som har bidratt til dette resultat.

Norges samlede registrerte handelsflåte bestod ved utgangen av 1924 av 3634 skib på tilsammen 2 603 082 brutto tonn sammenlignet med 3668 skib på tilsammen 2 572 010 brutto tonn ved utgangen av 1923, en økning i løpet av året på 31 072 brutto tonn eller 1,2 pct. Til sammenligning kan anføres at flåten i 1923 viste en nedgang på 34 402 brutto tonn. Økningen i 1924 skyldes en netto tilgang såvel for dampskib som motorskib, damptonnasjen er således øket med over 50 000 brutto tonn og motor-tonnasjen med over 44 000 brutto tonn.

Seilskibstonnasjen viser på den annen

side en nettoavgang i løpet av året på næsten 64 000 brutto tonn. Alt i alt er vår flåtes effektivitet øket i det år som gikk med mer enn de ovenfor anførte 1,2 pct. idet den avhendede og forliste tonnasje (for en stor del seilskib) er erstattet med mere moderne skib.

Av den nybyggede tonnasje som kom til i 1924 var 21 203 brutto tonn bygget i Norge, mens hele 54 431 tonn var bygget i utlandet. De tilsvarende tall for 1923 var 37 100 tonn og 38 900 tonn.

Fraktene på verdensmarkedet har i 1924 stort sett ligget litt høiere enn i foregående år. Det engelske Chamber of Shippings fraktindeks for turfrakter steg fra desember 1923 til mars 1924 fra 28,1 til 32,1. I de følgende måneder falt fraktene, og indekstallet sank til 27,4 i juli. Deretter er indekstallet steget til 30,1 i oktober, etterfulgt av en liten nedgang til 29,3 i november. Gjennomsnittstallet for januar—november 1924 er 29,8 sammenlignet med 28,4 for hele året 1923, en oppgang på 5 %. For time charter er det tilsvarende indekstall steget fra 21,6 i gjennomsnitt for 1923 til 23,2 i gjennomsnitt for januar—november 1924, en stigning på 7 %.

De innseilte pund- og dollarbeløp vil derfor sannsynligvis vise en liten oppgang fra 1923 til 1924, og regner man fraktbeløpene om til norsk valuta, blir oppgangen adskillig større. Man kan antagelig som nevnt regne med en samlet bruttofrakt på opimot 550 millioner kr. Praktisk talt hele flåten har vært i fart.

Arbeidsledigheten blandt sjøfolk har avtatt. Arbeidsinspektørens situasjonsrapport over arbeidssøkende sjømenn ved de offentlige kontorer viser således at der pr. 10de desember 1924 var anmeldt 1547 ledige sjøfolk mot 1957 pr. 11te desember 1923.

Av norske sjømenn i fremmede havner er der i 1924 gjennom Handelsdepartementets Sjøfartsavdeling hjemsendt kr. 1456 716,00 mot i 1923 kr. 987 506,00, en økning på kr. 469 210,00. Månedshyrene for sjøfolk er i løpet av sommeren og høsten 1924 forhøiet med ca. 8 %.

Opgave over ankommet og avgått ton-

nasje viser at skibsfarten mellom Norge og utlandet har vært livligere i 1924 enn i 1923. Den samlede tonnasje (netto) som er kommet til og gått fra Norge er steget fra ca. 8,5 millioner tonn i januar—oktober 1923 til ca. 9,8 millioner tonn i samme tidsrum 1924. Denne stigning skyldes delvis den økede malmptrafikk på Narvik.

Posttrafikken var i 1924 av omtrent samme størrelse som året i forveien. Under 26de juli er der avsluttet ny postoverenskomst mellom Norge, Danmark og Sverige. Den tråtte i kraft 1ste august 1924 til avløsning av den tidligere. I Stockholm avholdtes der i månedene juli og august en verdenspostkongress hvor Norge var representert.

Den innenrikske statsunderstøttede dampskibsfart har arbeidet under vanskelige forhold på grunn av de almindelige nedgangstider med derav følgende reduserte fraktinntekter. De tidligere innskrenkninger i lokalrutene m. v. har det fremdeles vært nødvendig å oprettholde, likesom det heller ikke har latt sig gjøre å kunne foreta nogen ytterligere almindelig nedsettelse av passasjer- og varefraktene. For flere viktige varesorter er dog spesielle fraktnedsettelser skjedd.

Telefontrafikken har i årets løp vært jevnt opadgående.

Telegraftrafikken har også i løpet av det siste halvår vist en noget stigende tendens.

Turisttrafikken i 1924 viser en betydelig fremgang. En statistikk som Foreningen for Reiselivet i Norge har utarbeidet viser en samlet inntekt av turisttrafikken på 20,5 millioner kr.; det er en stigning fra året før på ca. 27 pct.

Av jordbruksvekstene er høiavlingen over middels, mens alle den åpne akers vekster har gitt underskudd.

Omsetningen med utlandet av viktigere jordbruksprodukter har beveget sig i gunstig retning, således at det innenlandske behov i stadig større utstrekning er dekket ved egen avl.

Av enkelte husdyrprodukter har der foregått nogen utførsel.

Nydyrking og bureising holder sig vedlike nogenlunde som tidligere. Der merkes dog nogen nedgang i planleggelse av nye arbeider.

Bureising ved hjelp av arbeidsløse har vært fortsatt i løpet av året. Arbeidet er nu under avvikling.

Ved Norges Landbruks høiskole blev der i 1924 optatt i alt 58 studerende, nemlig 13 i jordbruksavdelingen, 31 i skogbruksavdelingen, 2 i havebruksavdelingen, 11 i utskiftningsavdelingen og 1 i meieriavdelingen.

Der blev uteksaminert 20 landbrukskandidater, 17 skogbrukskandidater, 5 havebrukskandidater, 7 utskiftningskandidater og 1 meierikandidat.

Skogen har også i 1924 vært skånet for større ulykker. Den regnfulle sommer på Øst- og Sørlandet har bevirket at meget av det for året planlagte grøftningsarbeide har måttet innstilles. Det fuktige og kolde vær har også hemmet frømodningen for granen, som i disse trakter har hatt et usedvanlig rikt kongleår. I Trøndelag og Nord-Norge har derimot værforholdene vært gunstige for skogen. Avsetningsforholdene for treprodukter har vært ganske bra, og utbyttet av skogbruket kan nærmest karakteriseres som et middelsår.

Sundhetstilstanden blandt husdyrene har vært tilfredsstillende. Det er lykkedes også i 1924 å holde den smittsomme munn- og klovsyke utenfor landets grenser. Bygningen av Veterinærskolen i Oslo fortsettes.

Avviklingen av kriseadministrasjonene er i årets løp fortsatt.

Den ved kgl. resolusjon av 20de oktober 1922 oprettede midlertidige Provianteringsavdeling under Landbruksdepartementet blev ophevet ved kgl. resolusjon av 18de juli 1924 og den fortsatte avvikling av provianterings sakene henlagt under departementets Landbruks- og Konesjonsavdeling.

Staten har også i 1924 sørget for landets innførsel av brødkorn og mel. Blandt annet som følge av en mindre god innenlandsk avling og delvis som følge av lave

priser i forhold til markedsprisene og prisene på andre levnetsmidler har der vært et øket behov for importert brødkorn i 1924. I årets løp er følgende mengder innført:

Hvete	ca. 100 510 tonn
Rug	- 228 263 »
Bygg	- 42 507 »
Hvetemel	- 53 210 »

Dessuten har Staten innkjøpt 5 375 tonn mais til salg ved Vaksdal mølle.

Som for en rekke varegrupper vedkommende så har også kornprisene i årets løp, spesielt i annet halvår vært gjenstand for en overordentlig sterk stigning. Hvete- og rugprisene ved innkjøp fra de Forente Stater og Kanada er fra årets begynnelse til årets utgang steget med henholdsvis ca. 72 pct. og ca. 87 pct. Dessuten har fraktene gjennomgående ligget høiere i 1924 enn i 1923 — henimot 30 pct. for kornfraktene fra de Forente Stater og Kanada til Norge. Kursene på dollar og pund er også steget i forhold til den norske krone. Gjennomsnittskursen for dollar i 1924 ligger ca. 19 pct. og gjennomsnittskursen for pund ca. 15 pct. over de tilsvarende gjennomsnittskurser for 1923.

Til tross for at melprisene her hjemme gjennom hele året har vært lave i forhold til de gjeldende markedspriser, har det dog vært en stigning i årets løp på ca. 55 pct. for rugmelet og ca. 45 pct. for hvetemelet.

Der er i første halvår 1924 likesom i tidligere år i begrenset utstrekning tildelt vanskelig stilte kommuner en del landsmel med statstilskudd. Prisen på dette mel har vært kr. 21,00 pr. 100 kg. inkl. sekk cif.

Arbeidsdriften ved de av Stortinget bevilgede jernbaneanlegg samt vei-, vannbygging- og reguleringsarbeider er foregått i det vesentlige overensstemmende med de for samme lagte planer og i det omfang, som de gitte bevilgninger har tillatt.

De til avhjelpelse av den fremdeles rådende arbeidsløshet iverksatte nødsarbeider er fortsatt, men i innskrenket målestokk.

Raumabanen er i sin hele lengde åp-

net for almindelig trafikk, likeså Ålgård-banen.

De jernbaner som pr. 30te juni 1924 var åpnet for ordinær drift hadde en samlet lengde av 3 455,6 km., hvorav 436 km. privatbaner og 3 019,6 km. statsbaner. Inntektene ved statsbanenes drift har i siste driftsår 1923—24 utgjort ca. kr. 93 344 000,00 mot ca. kr. 93 978 000,00 i 1922—23. Inntektene har også i 1923—24 vært lavere enn det budgetterte beløp kr. 101 747 200,00. Samtidig er utgiftene sunket. I 1922—23 utgjorde utgiftene ca. kr. 91 249 000,00, men i 1923—24 ca. kr. 88 477 000,00 (budgettert kr. 93 121 000,00). Hertil kommer utgifter til anskaffelser, utvidelser og forbedringer m. v.

Forsikringssummene for de i Norges Brandkasse forsikrede bygninger utgjorde ved begynnelsen av året 1924 5 193 millioner kroner. Denne forsikringssum er i årets løp etter et foreløbig oppgjør steget med omkring 200 millioner kroner, og antas den 1ste januar 1925 å utgjøre ca. 5 400 millioner kroner.

De hittil kjente brandskader i 1924 har bragt Brandkassens bygningsavdeling et tap på ca. 5 700 000 kroner. Brandkontingenten, som i 1923 utgjorde 10 981 000 kroner, antas i 1924 å ville utgjøre 11 150 000 kroner. Avdelingens reservefond, som ved utgangen av året 1923 utgjorde 4 658 000 kroner, antas ved utgangen av 1924 å ville være 6 800 000 kroner. Dessuten har avdelingen et ildsikringsfond og et avslagsfond på tilsammen 886 000 kroner.

Brandkassens løseavdeling hadde ved begynnelsen av 1924 forsikringer til et samlet beløp av 335 millioner kroner, hvilken forsikringssum i årets løp er steget til ca. 363 millioner kroner.

Kontingenten har i 1924 utgjort kr. 848 024,98.

Efter de hittil kjente brandskader beløper avdelingens brandtap i 1924 sig til kr. 478 150,35.

Rikets tollintrader, som for budgettterminen 1923—24 var anslått til kr. 110 000 000,00, har for samme termin efter

fradrag for utbetalt tollgodtgjørelse i henhold til tolltariffens § 13 utgjort kr. 106 216 334,62.

Brennevinsavgiften var for budgetterterminen 1923—24 opført med 3 millioner kroner. Avgiften av det i samme termin fra oplagene utleverte almindelig brennevin med fradrag av avgiftsgodtgjørelse for utført brennevin og brennevin bestemt til teknisk og videnskapelig bruk m. v. har utgjort kr. 3 856 418,50.

Avgiften av etyletertilvirkningen, som for budgetterterminen 1923—24 var anslått til kr. 100 000,00, har i samme termin utgjort kr. 75 762,55 etter fradrag av avgiftsgodtgjørelse for etyleter anvendt til teknisk eller videnskapelig bruk.

Ølavgiften, som for budgetterterminen 1923—24 var anslått til 17 millioner kroner, har for samme termin utgjort kr. 16 621 272,00.

Avgiften av den innenlandske tobakksdyrking, som for budgetterterminen 1923—24 var anslått til kr. 10 000,00, har for samme termin intet innbragt.

Tobakksstempelavgiften, som for budgetterterminen 1923—24 var anslått til 11 millioner kroner, har i samme termin utgjort kr. 10 774 822,78.

Omsetningsavgiften av chokolade- og sukkervarer, som for budgetterterminen 1923—24 var anslått til 9 millioner kroner, har i samme termin innbragt kr. 7 756 551,43.

Stempelavgiften av dokumenter, som for budgetterterminen 1923—24 var anslått til kr. 8 500 000,00 har for samme termin innbragt kr. 8 690 289,80.

Statskassens aktiver, som ved utgangen av 1923 utgjorde kr. 120 005 900,00, vil antagelig ved utgangen av 1924 beløpe sig til kr. 125 545 400,00. Hertil kommer statens reservefond, stort nominelt kr. 40 000 000,00.

I 1924 er av Hypotekbanken ved hovedsættet (inntil 28de desember 1924) og lånekontorene (inntil 30te november 1924) utbetalt pantelån til samlet beløp kr. 14 220 640,00.

I året 1924 er der for banken optatt et innenlandsk serielån på 20 millioner kroner.

Ved myntinnretningen på Kongsberg er i 1924 for statskassens regning utmyntet ialt kr. 1 870 000,00 i ny skillemynt fordelt med kr. 235 000,00 i 50-ører.

- » 555 000,00 i 25-ører.
- » 1 080 000,00 i 10-ører.

Statsgjelden utgjorde pr. 30te juni 1923 kr. 1 419 407 378,32 og pr. 30te juni 1924 kr. 1 600 793 682,30, altså en økning i løpet av budgetterterminen 1923—24 med kr. 181 386 303,98. I denne forbindelse bemerkes at der i nevnte termin er optatt 2 nye statslån, nemlig statslånet i Amerika av 1923, stort £ 20 000 000,00, som efter en kurs à 5,00 er opført med kr. 100 000 000,00, og det innenlandske 6½ pct. statslån av 1924, stort kr. 50 000 000,00.

Statsregnskabet for budgetterterminen 1923—24 er avsluttet med et regnskapsmessig underskudd av kr. 82 353 000,00. Samtidig er imidlertid beløpet av innstående utgiftsbevilgninger gått ned med kr. 19 485 000,00. Fratrekkes dette beløp fremkommer som underskudd kr. 62 868 000,00.

Statskassens beholdning ved utgangen av bugettåret 1922—23 utviste et regnskapsmessig underskudd stort kr. 75 364 000,00. I budgetterterminen 1923—24 er den ytterligere blitt belastet med terminens forannevnte underskudd, med tillegg av forskjellige av beholdningen utredede utgifter m. v. tilsammen kr. 83,600 000,00. På den annen side er den i budgetterterminen blitt godskrevet inndratte statslånemidler m. v. tils. kr. 120 113 000,00. Ved utløpet av bugettåret 1923—24 utviste statskassens beholdningskonto således et underskudd stort kr. 38 851 000,00.

I 1924 har der — overensstemmende med Stortingets beslutning av 28de juni 1924 — for rekruttårsklassen 1924 vært holdt rekruttskoler av den i vernepliktslovens § 49 fastsatte minimumsvarighet. Ennvidere har der vært holdt repetisjonsøvelser ved Flyvevesenet av 24 dagers varighet. Ved de øvrige våben og troppearter har regimentssamlinger vært innstillet.

Forsvarskommisjonen av 1920 avsluttet sitt arbeide 7de mai 1924. Dens innstillinger er sendt de militære myndigheter til uttalelse.

De ordinære tokter og øvelser har i 1924 i det vesentlige vært utført overensstemmende med de gitte bevilgninger.

Der har også i 1924 forekommet innsig av et mindre antall miner.

Som opsynsskib på Finnmarkskysten var «Farm» stasjonert inntil midten av april, da den blev avløst av «Heimdal». Dette

fartøi foretok i tiden 21de mai—28de mai en tur til Murmansk, Jukanski, Cap Orlov og Cap Kanin for å søke efter forliste norske selfangere, som skulde være kommet iland på Murmanskysten. «Heimdal» har siden vært stasjonert i Finnmark resten av året med undtagelse av en tur til Horten for ombytning av mannskaper.

Transportfartøiet «Farm» var i tiden 1ste juli til 20de september stilt til disposisjon for universitetsstipendiat Hoels Spitsbergenekspedisjon.

Kadettskibet «Tordenskjold» anløp under sommerens øvelser Brest, Lissabon, Ferrol, Santander og Sheerness.

Nytt fyr er tendt på Jeitungen ved Skudenesfjorden. Ved fyret er anbragt tåkesignalapparat. Samtidig er Skudenes fyr nedlagt og erstattet med en fyrlampe.

På forskjellige steder på kysten er opsatt nye fyrlamper. En rekke nye merker er anbragt.

Gitt på Oslo slott den 16de januar 1925.

Under Vår hånd og rikets segl.

Haakon.
(L. S.)

Joh. Ludw. Mowinckel.

H. S. Fürst.